

Tillaga til þingsályktunar

um lagningu heilsársvegar í Árneshrepp.

Flm.: Jón Bjarnason, Atli Gíslason, Ásmundur Einar Daðason, Einar K. Guðfinnsson,
Lilja Rafney Magnúsdóttir, Lilja Mósesdóttir, Ólína Þorvarðardóttir.

Alþingi ályktar að lagður skuli heilsársvegur norður í Árneshrepp, þ.e. eftir Strandavegi (643) í Norðurfjörð. Meginframkvæmdir eigi sér stað á næstu fjórum árum og verði að fullu lokið á tímabili núgildandi samgönguáætlana. Á fjárlögum næstu ára verði tryggt nægilegt fjármagn til þess að markmið um heilsársveg í Árneshrepp náist innan þeirra tímamarka sem tillagan gerir ráð fyrir.

Greinargerð.

Með þessari tillögu er ætlunin að fylgja eftir ályktunum Alþingis um aðgerðir til að standa vörð um byggð í Árneshreppi á Ströndum. Tillagan var áður lögð fram á 140. löggjafarþingi (815. mál) og er nú endurflutt.

Árið 2003 samþykkti Alþingi samhljóða svohljóðandi þingsályktun um aðgerðir til verndunar búsetu og menningarlandslags í Árneshreppi, en fyrsti flutningsmaður þeirrar tillögu var Einar K. Guðfinnsson: „Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að setja á stofn nefnd er vinni að gerð tillagna um aðgerðir til verndunar búsetu og menningarlandslags í Árneshreppi í Strandasýslu og leita eftir viðtæku samstarfi heimamanna og félagasamtaka í þeim tilgangi.“

Í nefndaráli umhverfisnefndar var eftirfarandi rökstuðning fyrir samþykkt tillögunnar að finna: „Nefndin telur að stuðla eigi að verndun þess menningararfs sem felst í búsetu og búsetuminjum í jaðarbyggðum Íslands. Við umfjöllun málsins var bent á að jaðarbyggðir landsins endurspegli mjög vel tengsl þjóðarinnar við landið í aldanna rás og með hvaða hætti þjóðin nýtti sér gæði þess til lífsviðurværis. Því væru þær afar mikilvægur þáttur í menningarsögu þjóðarinnar. Árneshreppur á Ströndum er á margan hátt einstök jaðarbyggð, landfræðilega afmarkaður, nokkuð þéttbýll, auk þess sem þar er að finna fjölbreyttar minjar um búsetu, atvinnuhætti og sögu þjóðarinnar.“

Með samþykkt Alþingis á þessari tillögu sýndi Alþingi stefnumarkandi vilja sinn og jafnframt voru skapaðar væntingar hjá íbúunum um að hugur fylgdi máli af hálfu Alþingis. Í framhaldi af samþykkt þessarar tillögu var m.a. veitt nokkurt fé til stuðnings uppbyggingu ferðaþjónustu, viðgerð húsa og uppbyggingu safna í hreppnum. Jafnframt var unnið að því að vegurinn norður í Árneshrepp færi inn á samgönguáætlun og yrði unninn í áföngum. Unnið var að uppbyggingu vegarins frá Bjarnarfirði og norður Bala sem var mikil samgöngubót.

Að öðru leyti hefur áætlunin ekki gengið eftir sem skyldi og áframhaldandi vegabótum slegið á frest. Á 130. löggjafarþingi sagði þáverandi forsætisráðherra, Davíð Oddsson: „Ég segi fyrir mitt leyti að ég er sammála því mati Alþingis sem er mjög sértækt að gera sérstaka ályktun um þetta sveitarfélag eitt og sér. Um það var samstaða hér. Ég tel að þetta sveitarfélag, mannlífið þar, forsagan öll, hafi mikla og sérstaka þýðingu og því sé ekki bara verjandi

heldur æskilegt að við sameinumst um það og stuðlum öll að því að það megi vernda það mannlíf og samfélag sem þarna er um að ræða. Ég vil fyrir mitt leyti [...] lýsa því yfir að ég mun styðja við málið eins og ég get úr forsrn. a.m.k. meðan ég sit þar. [...] Ég tel að sú samstaða sem náðist um þáttill. hafi verið afar sérstæð í þinginu og mikilvæg þannig að ríkisvaldið í hvaða mynd sem það er stöð hefur hvorki efni né ástæðu til að draga lappirnar hvað þetta mál varðar.“

Vetri síðar, á 131. löggjafarþingi, tók þáverandi forsætisráðherra, Halldór Ásgrímsson, í sama streng og lagði áherslu á samgöngubætur á umræddu svæði: „Ég vil fyrir mitt leyti, miðað við þá þekkingu sem ég hef á aðstæðum í Árneshreppi, segja að ég tel uppbyggingu vegakerfisins mikilvægasta af öllu. Það er víða mjög slæmt. Ég veit ekki til þess að það hafi verið sérstakt forgangsverkefni í Norðvesturkjördæmi. Ég tel að þar þurfi að verða breyting á. Ég hef farið þarna um nokkrum sinnum og tel að að hluta til séu vegarkafar á þessu svæði með eindæmum, miðað við það sem annars staðar gerist á byggðu bóli. Ég tel að þetta sé mjög mikilvægt, ekki bara út af byggðinni heldur líka út af aðgangi ferðamanna að þessu svæði. Þetta svæði er ein af mestu náttúruperlum þessa lands og jafnframt tel ég að ýmislegt sem varðar menningu og menntun á svæðinu, eins og fjarnám og annað slíkt, eigi að hafa forgang.“

Í umræðum um fyrirspurn af sama tilefni á 135. löggjafarþingi fór þáverandi forsætisráðherra, Geir H. Haarde, yfir þær aðgerðir sem ráðist hefði verið í til þess að fylgja þingsályktun eftir sem Alþingi hafði samþykkt einróma nokkrum árum áður: „Á undanförunum árum hefur verið unnið að uppbyggingu svokallaðs Strandavegar sem liggur frá botni Steingrímsfjarðar allt norður til Norðurfjarðar í Árneshreppi. Á næsta ári verður varið tæpum 100 millj. kr. til þeirra framkvæmda og verður þá uppbyggður vegur kominn norður fyrir Kaldbak. Á árunum 2009–2010 verður 60 millj. kr. varið til uppbyggingar vegar yfir Veidileysuháls. Sú samgöngubót mun gagnast íbúum Árneshrepps verulega. Við afgreiðslu fjárlaga ársins 2007 var samþykkt að veita 5 millj. kr. til Árneshrepps og lá þar m.a. til grundvallar fyrrnefnd greinargerð nefndarinnar um aðgerðir til verndunar búsetu og menningarlandslags í Árneshreppi.“

Á 140. löggjafarþingi lögðu svo Ásmundur Einar Daðason o.fl. fram þingsályktunartillögu um snjómokstur í Árneshreppi (þskj. 950, 607. mál) þar sem lagt var til að tryggt yrði að Vegagerðin annaðist eða greiddi fyrir nauðsynlegan snjómokstur á vegi 643, Strandavegi, tvo daga í viku. Í rökstuðningi fyrir þeirri tillögu er vikið að því hvað slæmt ástand vega hafi neikvæð áhrif á byggðina í Árneshreppi, sem sé landmikill en um leið fámennasta sveitarfélag á landinu. Aðeins einn vegur liggir í hreppinn og því sé erfitt fyrir íbúana, sem eru rúmlega 50 að tölu, að sækja sér grunnþjónustu á veturna, auk þess sem það geri t.a.m. uppbyggingu menningartengdrar ferðaþjónustu örðugari. Tillaga um bættan snjómokstur eftir Strandavegi sé því aðeins hugsuð sem „tjónstakmörkun“ af hálfu flutningsmanna.

Með þeirri tillögu sem hér er lögð fram er lagt til að Alþingi taki þá pólitísku ákvörðun að á næstu fjórum árum verði lokið að mestu gerð heilsársvegar norður í Árneshrepp. Verkinu verði að fullu lokið á næstu átta árum. Vegagerðin verði nú þegar beðin um að vinna framkvæmdaáætlun sem miði að því að svo verði. Lagt er til að vegurinn verði almennt einbreiður, þ.e. 4 m breiður, með góðum útskotum. Jafnframt er lögð áhersla á að sveitarfélagið sé stutt til þess að hraða og ljúka skipulagi sem lýtur að þessari vegagerð. Sveitarfélagið hefur nú þegar samþykkt fyrir sitt leyti að veglínin liggir um Veidileysuháls en ekki fyrir Kamb. Í þessari tillögu er enn fremur lagt til að verkið verði látið njóta sérstöðu í heildargerð og fjármögnun samgönguáætlunar og rammi hennar rýmkaður fjárhagslega vegna þessa svo verkið nái fram að ganga á þessum tíma. Íbúar þar hafa sýnt mikinn dugnað og frumkvæði

í að byggja upp stoðgreinar eins og ferðapjónustu með hefðbundnum búskap og trilluútgerð. Talið er að um tíu þúsund manns hafi heimsótt svæðið árlega yfir sumartímann. Hins vegar er nú komið að þolmörkum áframhaldandi heilsársbúsetu og mikilvægt að Alþingi, fyrir hönd þjóðarinnar, komi nú að með myndarlegum og afdráttarlausum hætti og leggi sitt af mörkum til að tryggja byggð og heilsársbúsetu í Árneshreppi. Að öðrum kosti verður Alþingi að senda þau skilaboð til íbúanna að ekki standi til að gera heilsársveg norður í Árneshreppi í sjáanlegri framtíð með þeim afleiðingum sem það kann að hafa fyrir framtíð byggðarlagsins.